

Harjoitteluraportin kirjoitusohjeet

Ohjeet toimittaja- ja lehtikuvaajaharjoittelijoiden esseen ja teemahaastattelun laatimiseen

1. Harjoittelujakso osana journalistiikan ja viestinnän opintoja

Opintojakso JOAA08 *Toimitusharjoittelu* (5 op) sisältää neljän kuukauden työskentelyjakson journalistisissa tehtävissä ensisijaisesti sanoma- tai aikakauslehden, radion tai uutistoimiston toimituksessa. Harjoittelusta kirjoitetaan harjoitteluraportti, joka koostuu 1) esseestä ja 2) toimituksen edustajan kanssa tehtävästä teemahaastattelusta.

Teemahaastattelujen tuloksia pyritään hyödyntämään harjoittelua seuraavalla opintojaksolla. Lisäksi harjoittelun jälkeen arvioidaan harjoittelujakson aikana tuotettuja juttuja kielenhuollon näkökulmasta (harjoittelun kielikritiikki).

2. Harjoitteluraportin tavoitteet ja tarkoitus

Toimittajakoulutuksen opiskelijat ovat kirjoittaneet opintoihin kuuluvasta pakollisesta harjoittelusta raportin 1980-luvun alusta lähtien. Harjoitteluraportin tavoitteena on dokumentoida harjoittelukokemuksia ja koota yhteen erilaisia huomioita journalistisen työn kentältä.

Raportilla on kaksi pää tavoitetta. Toinen tavoite on yksilöllinen ja liittyy harjoittelijan omaan kehittymiseen. Toinen on yhteisöllinen ja liittyy journalistiikan opetuksen sekä tutkimuksen kehittämiseen:

- 1) Pohdinta ja oppiminen: reflektoida työpaikalla opittua ja koettua analyttisemmin kuin mitä arkityössä ehtii tehdä – eritellä omia ammatillisia kokemuksiaan, kehittymistään ja omien käsitystensä muutosta harjoittelujakson aikana.
- 2) Oppiaineen opetuksen ja sen työelämysuhteiden kehittäminen: kerätä tietoa opetuksen ja käytännön työn suhteesta sekä journalistisen työn muutoksesta.

Sekä harjoitteluraporttien esseen että teemahaastattelujen sisältö käsitellään luottamuksellisesti. Raportteja voidaan käyttää erikseen sopien toimittajakoulutuksen opetuksessa ja tutkimuksessa, mutta ilman tunnistetietoja.

3. Raportoinnin periaatteita

Kirjaa omia kokemuksiasi kesän aikana ylös. Yksittäisillä huomioilla, ensireaktioilla, ajatuksilla ja tapahtumilla sekä etenkin niiden yksityiskohdilla on taipumus unohtua. Kirjaamalla tärkeiksi näkemiään seikkoja ylös henkilökohtaiseen muistikirjaan helpottaa kokemustensa pureskelua harjoittelujakson lopussa. Muistiinpanoihin kannattaa kirjata päivämäärät, jolloin ne on kirjattu.

Myös Twitter voi toimia omien kokemusten ja tekemisten kirjaamisen paikkana. Syksyn kiireiden alettua raportin kirjoittamiseen menee aikaa vähemmän, kun voi palauttaa mieleen kesän tapahtumia, ihmetyksen aiheita ja oppimiskokemuksia kenttämuistiinpanoistaan.

Harjoitteluraportteja eivät lue ulkopuoliset. Palautettuasi raportin sen vastaanottaa harjoittelusta vastaava henkilö (harjoittelukoordinaattori). Harjoittelukoordinaattori lukee raportit luottamuksellisesti. Teemahaastattelujen litteraatteja saatetaan hyödyntää aineistona ilman tunnistetietoja harjoittelun jälkeisillä kursseilla. Tiedekunnan muiden opettajien ja harjoittelua mahdollisesti myöhemmin tutkivien henkilöiden käytössä raportit ovat vain erillissopimuksesta ja ilman tunnistetietoja.

Keskustele harjoitteluraporttiin liittyvistä asioista muiden harjoittelijoiden kanssa. Keskustelua on mahdollista käydä esimerkiksi harjoittelijoiden Facebook-ryhmässä ”Toimitusharjoittelu”. Voit pyrkiä herättämään ryhmässä raporttisi pohjaksi keskustelua jostain itseäsi askarruttavasta kysymyksestä. Twitterissä liittyt toimitusharjoittelua koskevaan keskusteluun aihetunnisteella #toimharj. Yhteisiä ilmoitusluontoisia asioita varten harjoittelijoilla on myös sähköpostilista, toimitusharjoittelu@uta.fi.

Kerää juttujasi talteen myöhempää käsittelyä varten. Pyri tallentamaan ainakin parhaat, opettavaisimmat ja haasteellisimmat juttusi sähköisessä muodossa tai kerää jutut talteen lehtileikkeinä. Juttuja käsitellään harjoittelujakson jälkeen kielikritiikin kokoontumisissa, ja saatat tarvita juttuja myöhemmin myös juttunäytteinä. Kielikritiikin kokoontumisiin valitaan viisi (5) sellaista juttua, joista haluat saada kielipalautetta. Jutut voivat olla esimerkiksi sellaisia, joista olet saanut ristiriitaista palautetta, joihin yhä kaipaavat kehitysideoita tai jotka ovat mielestäsi kaikkein parhaiten tai heikoimmin onnistuneita.

Tee teemahaastattelu ajoissa. Jos mahdollista, valitse toimituksesta teemahaastattelua varten henkilö, joka vastaa ilmoitettuja kriteereitä ja jota ei tietääksesi ole aiemmin haastateltu. Varaa haastatteluun riittävästi rauhallista aikaa (noin tunti). Käytä haastattelun pohjana kysymysrunkoa (s. 10–11), mutta lavenna aiheiden käsittelyä tarvittaessa. Tee haastattelu hyvissä ajoin ennen harjoittelujakson päättymistä ja ota huomioon, että myös sen litteroimiseen menee usein runsaasti aikaa.

Palauta raportti mahdollisimman pian harjoittelujakson päätyttyä. Raportti tulee palauttaa kokonaisuudessaan kuukauden kuluttua harjoittelujakson päättymisestä. Raportteja ei tule lähettää sähköpostitse vaan ne jätetään arkistointisyistä Moodleen. Myöhästyneitä raportteja ei oteta käsittelyyn, joten pidä huoli aikatauluista. Muista erityisesti sopia teemahaastattelun aika hyvissä ajoin ennen harjoittelujakson päättymistä.

4. Aikataulu ja raportin palautus

Harjoitteluraportin molemmat osat (essee ja litteroitu teemahaastattelu) palautetaan **30.9.2020 mennessä Tunin Moodle-alueelle** ”JOAA08 Toimitusharjoittelu”. Kirjaudu alueelle peruspalvelutunnuksella. **Kurssiavain**, jota tarvitset ensimmäisellä kirjautumiskerralla, on kesä2020.

Essee ja teemahaastattelu palautetaan kumpikin erillisenä tiedostona kummallekin raportin osalle varatulle erilliselle alueelle. Tiedostomuodon tulee olla joko .doc tai .rtf. Tallenna tiedostot seuraavilla nimillä (etunimi ja sukunimi harjoittelijan):

- essee_etunimi-sukunimi.doc
- teemahaastattelu_etunimi-sukunimi.doc

Muissa tiedostomuodoissa palautettuja tiedostoja (esim. pdf, odt) ei oteta vastaan. Myöskään muun kanavan kuin Moodlen kautta (esim. sähköpostitse) palautettuja tiedostoja ei oteta vastaan.

Teemahaastattelulitteraatista toimitetaan Moodleen kuitenkin lisäksi toinen versio, josta kaikki sellaiset tiedot, joista haastateltavan voi tunnistaa, on poistettu. Tämä anonymisoitu versio on hyvä jättää Moodleen raportin palautuksen yhteydessä, mutta se on toimitettava kurssialueelle erilliseen kansioon viimeistään syyslukukauden ensimmäisen periodin lopussa.

Anonymisoimattomat essee- ja teemahaastattelutiedostot eivät näy ulkopuolisille. Esheet ja haastattelut vastaanottaa ja käsittelee yksikön harjoittelukoordinaattori.

5. Yhteystiedot

Harjoittelukoordinaattori:

Yliopisto-opettaja Maarit Jaakkola
Informaatioteknologian ja viestintätieteiden tiedekunta (ICT)
33014 Tampereen yliopisto
maarit.jaakkola@tuni.fi
Puh. 040-190 1220
Twitter @maaritjii

Toimitusharjoittelun verkkosivut: <http://toimitusharjoittelu.fi>

Sisäinen wiki: <http://toimitusharjoittelu.pbworks.com>

Suljettu Facebook-ryhmä: <http://www.facebook.com/groups/toimitusharjoittelu2019>

Twitter-tunniste: #toimharj

Moodle: <https://moodle.tuni.fi>

Harjoitteluraportin osa I:

Essee

1. Essee kokemustiedon sanallistamisen välineenä

Harjoitteluraportin ensimmäinen osa on henkilökohtaisia kokemuksia ja huomioita, teemahaastattelusta saatuja tietoja sekä tieteellisen tutkimuksen tuloksia yhdistelevä pohtiva essee. Esseen tarkoituksena on pohtia oman ammatillisen identiteetin kehittymistä ja ensikokemuksia journalismin käytännön työstä.

Harjoittelujaksolla harjoittelija tutustuu yhteen journalistiseen työyhteisöön ja tämän työtapoihin, yhteen viestimeen ja tämän ilmaisutapoihin, kohtaa joukon erilaisia journalismin periaatteellisia kysymyksiä sekä kehittää ensimmäisiä ammatti-identiteetin osasia. Kohtaamisista syntyy ainutlaatuinen kokemusvaranto, joka sisältää paitsi sanallistettua, ääneen lausuttua tietoa (sääntöjä, ohjeita, toimintatapoja jne.), myös paljon hiljaista tietoa (asenteita, oletuksia, sisäistettyjä toimintatapoja, rutiineja, kulttuurisia ääneen lausumattomia oletuksia). Näitä tiedostetusti ja tiedostamatta opittuja asioita – kokemustietoa – on tavoitteena sanallistaa harjoitteluraportin esseessä. Tekstissä on tarkoitus myös arvioida tiedotusopissa saadun opin merkitystä ja opin suhdetta käytännön työhön.

Esseessä tulee olla aineksia omista kokemuksista ja havainnoista, tehdystä teemahaastattelusta (harjoitteluraportin osa II) ja havainnoista toimituksessa sekä valitun aiheen käsittelyä laajentavia, havaintoja perustelevia tutkimustuloksia. Näkökulman voi rajata vapaasti itse, mutta esseessä on muutamia pakollisia osioita (ks. kohta 2).

1.1 Omat kokemukset ja havainnot

Omia kokemuksia ja havaintoja kertyy harjoittelijalle monenlaisista eri tilanteista: kohtaamisista ja kirjeenvaihdosta kollegoiden ja haastateltavien kanssa, toimituskokouksista, tiedotustilaisuuksista, juttumatkoilta, uutisdeskistä, teknisistä järjestelmistä, asioihin itsenäisesti perehtyessä. Hyödynnä harjoittelujaksosi käsittelyssä esimerkiksi seuraavia kokemuksia:

- Omat käsitykset ja odotukset: Mitkä asiat osoittautuivat toisenlaisiksi kuin odotit? Mikä toimitustyön käytännöissä, organisoinnissa tai sisällöissä hämmästytti tai yllätti? Miten käsitys journalismista ja toimittajista mahdollisesti muuttui?
- Omat oppimiskokemukset: Mitkä olivat harjoittelujakson keskeisimmät opit itsellesi? Millaisista asioista opit eniten? Mitkä yksittäiset tapaukset johtivat oivalluksiin, ja millaisiin? Millaisia epäonnistumisia sekä epätoivon ja riittämättömyyden hetkiä koit? Millaisista asioista sait intoa ja voimaa?
- Vuorovaikutuskokemukset: Millaisista asioista keskustelit kollegoidesi kanssa? Millaista palautetta sait yleisöltä ja haastateltavilta? Millaisia uusia käsitteitä ja välineitä sait toimitustyön arviointiin ja kehittämiseen? Mitä annettavaa itselläsi oli toimitusyhteisölle?

- Kulttuuriset kokemukset: Millaisia työn rutiineja toimitus oli itselleen kehittänyt? Millaiset olivat kulttuurin keskeiset arvot? Miten opit itse perustelemaan erilaisia journalistisia ratkaisuja? Mitkä olivat toimituskulttuurin sokeat pisteet: mistä vaiettiin, millaisia ongelmia kulttuurissa ilmeni, mitkä osa-alueet olisivat kaivanneet kehittämistä?

Jos olet pitänyt harjoittelusta päiväkirjaa, voit liittää päiväkirjan muistiinpanot esseen liitteeksi (blogin tai muun verkkosivun linkki, kooste twiiteistä jollain erillisellä sovelluksella tms.).

1.2 Teemahaastattelut

Esseen lisäksi tehdään toimittajan tai päälikkötoimittajan teemahaastattelu. Teemahaastattelu on sidoksissa yhteiseen viitekehykseen, joka muuttuu vuosittain. Teemahaastattelusta on erilliset ohjeet (ks. s. 8). Teemahaastattelujen sisältöä tulee hyödyntää soveltuvien osien esseen pohdintoissa.

1.3 Tieteelliset lähteet

Esseessä tulee hyödyntää vähintään yhtä tieteellistä artikkelia. Suuntaa-antava kirjallisuusluettelo on kohdassa 4 (s. 6–7). Voit vapaasti etsiä myös lisää argumentointiasi tukevaa tieteellistä kirjallisuutta journalismista, journalistisesta työstä, ammatillisesta kulttuurista ja näiden muutoksesta. Hyviä hakukoneita lähteiden etsintään ovat yliopiston kirjaston Andora-haku sekä hakukoneet Google Books (<http://books.google.com>) ja Google Scholar (<http://scholar.google.com>).

2. Esseen rakenne

Esseen mitta on yhteensä noin 8 liuskaa eli arviolta 15 000 merkkiä välilyönteineen. Voit otsikoida raportin jaksot vapaasti. Raportin rakenne on seuraava:

1. Erillistä kansilehteä ei tarvita, mutta ensimmäisen liuskan vasempaan yläkulmaan merkitään **perustiedot kirjoittajasta**: kirjoittajan nimi, opiskelijanumero, päivämäärä ja merkintä ”Harjoitteluraportin essee (JOAA08)”.
2. Johdantoon **kuvaus työpaikasta, omista työtehtävistä ja niiden kehittymisestä** harjoittelujakson aikana. Kuvaile esimerkkeinä 1–3 opettavaisinta juttuprojektiasi ja pohdi, mitä niistä opit.
3. Lyhyt jakso **harjoitteluajan ohjauksesta**. Miten harjoittelija(t) perehdytettiin talon tapoihin? Minkälaista ohjausta sait jakson alussa ja lopussa? Minkälaista palautetta sait jutuista? Kuka palautetta antoi? Minkälaisia olivat toimituskokoukset (työnjako, palautteenanto, ideointi, linjanvedot)?
4. Pohdintaosuus siitä, **miten journalistiikan oppiaineessa annettu koulutus on valmistanut ammatin ja erityisesti harjoittelupaikan vaatimuksiin**. Mitä olisi pitänyt opettaa enemmän, mitä vähemmän? Mitä itse tekisit toisin ennen harjoitteluun menoa? Entä mitä tekisit toisin

harjoittelun aikana? **Vertaile** toimitustyön kurssien ja harjoittelujakson aikana tehdyn työn kuormittavuutta. Mistä arvioit mahdollisen muutoksen kokemuksissasi johtuvan?

5. Pohdi lopuksi harjoittelun perusteella journalismista saamaasi käsitystä vapaasti valitsemastasi näkökulmasta. Hyödynnä omia kokemuksia, teemahaastattelun vastauksia ja lähdekirjallisuutta. Selvennä omaa näkökulmaasi erilaisilla mahdollisimman konkreettisilla esimerkeillä.

Kirjaa lähdeluetteloon esseen loppuun ne artikkelit ja teokset, joihin tekstissä on viitattu. Esseessä tulee viitata vähintään yhteen tieteelliseen artikkeliin (ks. kirjallisuusluettelo kohdassa 4).

3. Esseen palautus

Tallenna essee tiedostomuotoon .doc tai .rtf. Tallenna tiedosto nimellä essee_etunimi-sukunimi.doc (tai .docx).

Harjoitteluraportin molemmat osat (essee ja litteroitu teemahaastattelu) palautetaan erillisinä dokumentteina **30.9.2020 mennessä Tunin Moodle-alueelle "JOAA08 Toimitusharjoittelu"**. Katso tarkemmat palautusohjeet edeltä.

4. Kirjallisuus

Käytä raportissasi vähintään yhtä seuraavista lähteistä:

Bardoel, Jo & Deuze, Mark (2001) Network journalism: Converging competences of media professionals and professionalism. *Australian Journalism Review* 23(2), 91–103.

<https://scholarworks.iu.edu/dspace/bitstream/handle/2022/3201/BardoelDeuze%20NetworkJournalism%202001.pdf?sequence=1>.

Deuze, Mark (2007) *Media work*. Polity Press: Cambridge. Saatavilla verkosta:

<http://www.google.com/books?hl=fi&lr=&id=kK6j4M400mcC&oi=fnd&pg=PR4&dq=media+work>.

Jyrkiäinen, Jyrki (2008). *Journalistit muuttuvassa mediassa*. Tampere: Journalismien tutkimusyksikkö, Tampereen yliopisto. Saatavilla verkosta: <http://tampub.uta.fi/tiedotusoppi/978-951-44-7385-2.pdf>.

Pollard, George (1995). Job satisfaction among newswriters: The influence of professionalism, perceptions of organizational structure, and social attributes. *Journalism & Mass Communication Quarterly* 72(3), 682–697.

Porcu, Ornella (2017). Exploring innovative learning culture in the newsroom. *Journalism*, published online before print, September 13, 2017.

<https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/1464884917724596>

Rantanen, Johanna, Koivula, Minna, Hiltunen, Pihla, Niemi, Liisa, Saari, Tiina, Tammelin, Mia, Parviainen, Tiina & Villi, Mikko (2020). *Mediatyöntekijöiden kokemuksia työstä digitaalisessa toimintaympäristössä*. Työraportteja 109/2020.

<https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/120374/978-952-03-1549-8.pdf?sequence=5>

Sylvie, George & Gade, Peter (2009). Changes in news work: Implications for newsroom managers. *Journal of Media Business Studies* 6(1), 113–148.

<https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/16522354.2009.11073481?needAccess=true>

Zelizer, Barbie (2009b) Journalism and the academy. Teoksessa Wahl-Jorgensen, Karin & Hanitsch, Thomas (toim.) *The handbook of journalism studies*. London: Routledge, 29–39. Saatavilla

verkosta: <http://www.google.com/books?hl=fi&lr=&id=5aFBUYP-fAYC&oi=fnd&pg=PA29&dq=journalism+and+the+academy>.

Harjoitteluraportin osa II:

Teemahaastattelu

1. Teemahaastattelu tiedonhankinnan välineenä

Teemahaastattelu on harjoitteluraportin tutkimuksellinen osa. Teemahaastattelu on tutkimusmenetelmä, jossa tutkija valitsee teemat eli sen, mistä puhutaan. Samalla haastattelija antaa haastateltavan kertoa pitkään, omilla sanoillaan, omilla jäsennyksillään, omilla esimerkeillään ja omassa järjestyksessään sen, mitä asiasta haluaa sanoa. Teemahaastattelun avulla tavoitellaan haastateltavien näkökulmaa, tietämystä ja käsitystä tutkittavasta asiasta.

Harjoitteluraporttien yhteydessä tehtyjen haastattelujen tarkoitus olla keskenään sen verran samanlaisia, että aiheesta kertyy aineistoa, jota voidaan työstää yksikössä esimerkiksi opiskelumateriaaliksi tai käyttää tutkimusten aineistona. Siksi teemahaastattelun runko on suunniteltu ennalta.

Teemahaastattelujen aiheet pyritään päättämään jaksoittain siten, että valitut teemat liittyvät tiedekunnassa parhaillaan meneillään tai suunnitelmissa olevaan tutkimukseen. Aikaisempia teemahaastattelujen aiheita ovat olleet toimittajien työtyytyväisyys (2013–2015), toimittajan ja lehtikuvaajan työn muutos (2009–2012), harjoittelijoiden ohjaus (2008), toimitusten tiedonhankinta ja lähdekäytännöt (2007) sekä uutis- ja julkaisukriteerit (2005–2006).

Teemahaastattelun teko on monelle harjoittelijalle ensimmäinen kosketus tutkimuksellisen haastattelun tekoon. Tehtävä kannattaa näin ollen ottaa haasteena laajentaa omaa haastatteluosaamistaan.

2. Haastateltavan valinta

Haastateltaviksi sopivat kaikki journalistista työtä tekevät toimittajat. Haastateltavien tulee olla päätoimisia toimittajia tai kuvajournalisteja, jotka ovat vakituisessa tai siihen verrattavassa työsuhteessa siten, että he työskentelevät yhtäjaksoisesti osana toimitusorganisaatiota (ei freelancer-tösuhteessa).

Jos samassa työpaikassa on useita harjoittelijoita, harjoittelijoiden tulee sopia keskenään, kuka haastattelee ketäkin. Samaa toimittajaa ei pääsääntöisesti haastatella kahta kertaa.

3. Käytännön ohjeita haastattelun toteuttamiseen

Varaa haastatteluun aikaa noin tunti ja tee haastattelu paikassa, jossa voitte puhua rauhassa. Varmista, ettei haastatteluun tule jatkuvasti keskeytyksiä.

Käytä alla olevaa kysymysrunkoa teemahaastattelun pohjana. Voit antaa kysymykset haastateltavalle etukäteen. Pyydä haastateltavaa pitämään vastaukset suhteellisen lyhyinä ja keskeytä tarvittaessa, jotta haastattelun kesto saadaan pysymään noin tunnin mittaisena. Aineistoa hyödynnettäessä haastateltavat esiintyvät ilman tunnistetietoja. Lopuksi kysyttävät taustatiedot jäävät vain haastattelijan ja harjoitteluraportin lukijan tietoon.

Teemahaastattelun kysymysrunko on laadittu yleisiksi siten, että kysymykset sopivat kaikissa medioissa työskenteleville. Tarvittaessa kysymyksiä voi esittää työympäristöön soveltaen.

Nauhoita haastattelu. Jos työpaikalla ei ole puheen nauhoittamiseen tarkoitettua laitetta (nauhuri, sanelukone), pyydä neuvoa toimitusharjoittelun Facebook-ryhmässä. Vastauksia haastattelun tekemiseen liittyviin usein kysyttyihin kysymyksiin saa myös toimitusharjoittelun kotisivujen UKK-osioista: <http://toimitusharjoittelu.fi/opiskelijalle/usein-kysytyt-kysymykset/>. Jos toimituksessa on esimerkiksi sanelimia, pura haastattelu jo toimituksessa, koska yksiköllä ei ole purkuvälineitä.

Haastateltaville on syytä kertoa ja heidän kanssaan sopia, että a) heidän nimensä ja organisaationsa jäävät vain haastattelijan ja harjoitteluraporttien vastaanottajan tietoon ja että b) nimettömänä ja lähdettä tunnistamattomana heidän ajatuksiaan voidaan käyttää tutkimuksen ja opetustyön materiaalina. Asiasta ei tarvita kirjallista sopimusta, mutta se on hyvä saattaa haastateltavan tietoon ennen haastattelua.

3. Teemahaastattelun purku

Pura nauha haastattelun jälkeen litteroimalla puhe sanasta sanaan tähän tyyliin:

K: Millä tavalla päädyit toimittajaksi?

V: No, olin jo kouluaikana kamalan (naurahdus, tauko) kiinnostunut kaikesta ja hyvä ainekirjoituksessa ja...

Haastateltavan takelteluja, puheen taukoja ja vastaavia luonnolliseen puheeseen kuuluvia häiriöitä ei tarvitse merkitä näkyviin. Sen sijaan selvästi merkitykselliset naurahdukset, äänensävyt ja harkitsemistauot kannattaa merkitä sulkeisiin.

Pura haastattelu saman tien tai mahdollisimman pian haastattelun jälkeen. Säilytä alkuperäinen haastattelutallenne.

Tallenna litterointi tiedostomuotoon .doc tai .rtf. Tallenna tiedosto nimellä teemahaastattelu_etunimi-sukunimi.doc.

Harjoitteluraportin molemmat osat (essee ja litteroitu teemahaastattelu) palautetaan erillisinä dokumentteina **30.9.2020 mennessä Tunin Moodle-alueelle "JOAA08 Toimitusharjoittelu"**. Katso tarkemmat palautusohjeet edeltä.

4. Teemahaastattelun kysymysrunko

Teemahaastattelun aiheena on *toimitusten muutosvalmius – esimerkkinä toimitustyön sopeuttaminen koronaviruskriisin yhteydessä*. Loppuvuodesta 2019 Kiinasta alkunsa saanut COVID-19-virusepidemia aiheutti historiallisen poikkeustilanteen koko maahan ja pakotti myös toimituksia sopeuttamaan työskentelyään tavalla, jollaista ei ollut ennen nähty. Minkälaisia ratkaisuja toimituksissa tehtiin, miten niitä perusteltiin ja kehitettiin vuoden aikana, ja miten virtuaaliseen työskentelyyn perustuvat uudet työtavat koettiin? Minkälaisia ideoita jää mahdollisesti käyttöön, kun kriisi on ohi? Tämänvuotisen teemahaastattelun tavoitteena on kerätä tietoa toimitusten resilienssistä eli muutoskyvykkyydestä poikkeuksellisessa maailmanlaajuisessa kriisitilanteessa. Tavoitteena on tarkemmin sanoen saada toimittajia pohtimaan sitä, miten kriisi koettiin ja miten siihen reagoitiin, ja minkälaisia seurauksia digitaalisilla työskentelytavoilla ja hajautetun toimituksen mallilla on toimitusten työskentelyyn mahdollisesti jatkossa.

A. Taustatiedot

1. Henkilötiedot:

- ikä,
- sukupuoli,
- koulutus,
- työskentelyaika alalla,
- työskentelyaika ko. toimituksessa,
- työskentelyaika nykyisissä työtehtävissä.

2. Keskeiset työtehtävät ja vastuualueet toimituksessa

B. Kysymykset

1. Toimitus ennen koronakriisiä: muutoshistoria

1.1 Mikä on ollut viimeisten viiden vuoden aikana suurin toimituksessa koettu tekniikkaan liittyvä muutos?

- 1.1.1 Kuvaile lyhyesti muutosta: mistä siinä oli kyse?
- 1.1.2 Mikä oman käsityksesi mukaan aiheutti muutostarpeen?
- 1.1.3 Miten toimituksen esimiehet veivät muutoksen toimituksessa läpi?
- 1.1.4 Arvioi muutosprosessia: miten sen toteuttaminen onnistui?

1.2 Mikä on ollut viimeisten viiden vuoden aikana suurin toimituksessa koettu journalismiin sisältöihin liittyvä muutos?

- 1.2.1 Kuvaile lyhyesti muutosta: mistä siinä oli kyse?
- 1.2.2 Mikä oman käsityksesi mukaan aiheutti muutostarpeen?
- 1.2.3 Miten toimituksen esimiehet veivät muutoksen toimituksessa läpi?
- 1.2.4 Arvioi muutosprosessia: miten sen toteuttaminen onnistui?

1.3 Miten journalismin ala on muutoin mielestäsi muuttunut viimeisten viiden vuoden aikana?

- 1.3.1 Minkälaisia muutoksia on mielestäsi koettu asenneilmapiirissä?
- 1.3.2 Minkälaisia muutoksia on mielestäsi kohdistunut toimittajien osaamisvaatimuksiin?
- 1.3.3 Miten alan muutos on heijastunut toimitukseenne?
- 1.3.4 Miten arvioisit yleisesti toimituksen kykyä muutokseen, eli sen muutosvalmiutta?

2. Toimituksen muutosvalmius koronakriisissä

2.1 Miten toimituksessa reagoitiin alkuvuodesta 2020 alkaneeseen koronavirusepidemiaan?

- 2.1.1 Minkälaisia sopeutuksia toimituksen työskentelyyn tehtiin aluksi ja missä aikataulussa?
- 2.1.2 Millä tavalla muutokset vietiin läpi henkilökunnalle? Miten muutokset otettiin vastaan? Havaitsitko eroa muutokseen suhtautumisessa eri työntekijäryhmien välillä?

2.2 Minkälaisissa journalismiin liittyvissä asioissa etätyöskentely aiheutti haasteita ja ongelmia?

- 2.2.1 Miten koronakriisi vaikutti mielestäsi journalismin sisältöihin, esimerkiksi aiheiden ja näkökulmien valintaan sekä juttujen käsittelyyn?
- 2.2.2 Miten toimituksen jäsenten sosiaalista kanssakäymistä edistettiin?
- 2.2.3 Miten harjoittelijoiden ja kesätyöntekijöiden ohjausta pyrittiin järjestämään poikkeusoloissa? Miten ratkaisut mielestäsi onnistuivat?

3. Tulevat muutokset ja kehitysideat

3.1. Aiheuttaako/aiheuttiko koronakriisi jotain pysyviä muutoksia toimituksen työskentelyssä?

3.2. Miten uskot seuraavien asioiden muuttuvan seuraavien viiden vuoden aikana:

- 3.2.1 Toimituksen käyttämät ohjelmistot ja tekniikat?
- 3.2.2 Verkkoon tuotettavat sisällöt ja monimediaisuus?
- 3.2.3 Journalismin yleisöt?
- 3.2.4 Paikallisuuden merkitys sisällöissä?
- 3.2.5 Journalismin etiikka?

3.3. Mitä asioita toimituksessanne pitäisi mielestäsi kaikkein kiireisimmin seuraavien viiden vuoden aikana kehittää?

- 3.3.1 Minkälaisissa asioissa toimituksenne on mielestäsi jäänyt tai jäämässä jälkeen?
- 3.3.2 Kun toimitukseenne palkataan seuraavan kerran uutta väkeä, mitä taitoja uusien toimittajien tulisi mielestäsi osata?

3.4. Minkälaista tukea toimitus mielestäsi tarvitsisi jatkossa erilaisten muutosten toteuttamiseksi?

3.5. Haluaisitko vielä tarkentaa tai lisätä jotain kaikkeen edellä puhuttuun liittyen?

5. Metodikirjallisuus

Alla on taustalukemista teemahaastattelun tekijälle. Kirjallisuuteen ei tarvitse viitata harjoitteluraportissa.

Hirsjärvi, Sirkka & Hurme, Helena (2008). *Tutkimushaastattelu: teemahaastattelun teoria ja käytäntö*. Helsinki: Gaudeamus.

Leonard, Madeleine (2003). Interviews. Teoksessa Miller, Robert L. & Brewer, Robert D. (toim.) *The A–Z of Social Research*. London: SAGE Publications, 167–171. Saatavilla Nelli-portaalin Menetelmäoppaat-osiosta: <http://helios.uta.fi:2286/view/the-a-z-of-social-research/n59.xml?rskey=KrRcYH>.

Saaranen-Kauppinen, Anita & Puusniekka, Anna (2006). Teemahaastattelu. Teoksessa *KvaliMOTV – menetelmäopetuksen tietovaranto*. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L6_3_2.html.